

ANDRIAKE LİMANI'NDAN KOÇBAŞI SAPLI BİR PATERA/TAGENON

A Patera/Tagenon with a Ram's Head Handle from the Port of Andriake

Cüneyt ÖZ*

ÖZ: Myra'nın liman yerleşimi olan Andriake'deki Granarium'da 2009 yılında yapılan kazılarda ortaya çıkarılan bir adet pişmiş toprak koçbaşı saplı *patera/tagenon* bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Andriake *patera/tagenon*u metal benzerinin pişmiş toprak taklidi olarak üretilmiştir. *Pateraların* testilerle birlikte yemekten önce ve sonra el yıkama ritüellerinde kullanıldıkları düşünülmektedir. Ancak kimi araştırmacıya göre bu eserlerin tava olarak da kullanılmış olduğu ileri sürülmektedir. Andriake örneğinin her iki amaç için de kullanılmış olabileceği öngörülmektedir. Andriake'deki *patera/tagenon* yakın benzerleriyle yapılan analogi sonucunda MS 1-2. yüzyıla tarihlenmiştir. Çalışmada incelenen eserin kil ve astar özellikleri yakın paralelleri ve diğer *patera* örnekleriyle benzeşmemektedir. Bu nedenle Andriake *patera/tagenon*unun üretim yeri şu an için belirsizdir.

Anahtar Kelimeler: Myra (Likya), Andriake Limanı, Roma Dönemi, *Patera*, *Tagenon*

ABSTRACT: This study discusses the terracotta *patera/tagenon* with a ram's head handle that was found during the 2009 excavations in the Granarium at Andriake, which is a port settlement in Myra. The Andriake *patera/tagenon* was produced as a terracotta imitation made of a metal-like material. *Pateras* are thought to have been used for hand washing rituals before and after meals together with pitchers. However, some researchers also suggest that these artefacts were also used as pans. The Andriake *patera/tagenon* may have been used for both purposes. Analogies with objects similar to the Andriake *patera/tagenon* suggest that they date back to 1st-2nd century CE. The clay and slip characteristics of the artefact analyzed in this study are not similar to those of its close parallels and other *patera* examples, but the site of the production of the Andriake *patera/tagenon* is still not certain.

Keywords: Myra (Lycia), Port of Andriake, Roman Period, *Patera*, *Tagenon*

Giriş

Orta Likya'da Myros Çayı'nın Akdeniz'e döküldüğü alüvyonal bir ova üzerine kurulu, günümüzde Antalya ilinin Demre ilçesinde yer alan Myra, Likya'nın önemli metropol kentlerinden birisidir. Myra'nın liman yerleşimi

* Dr., Dicle Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Diyarbakır, cuneyt.oz@outlook.com, ORCID: 0000-0003-4229-1398

Geliş Tarihi / Received: 11.02.2021

Kabul Tarihi / Accepted: 16.03.2021

Yayın Tarihi / Published: 30.07.2021

olan Andriake¹ ise kentin güneybatısında, günümüzde Çayağzı mevki olarak bilinen Andriakos (Kokarçay) Çayı'nın denize döküldüğü yerde kurulmuştur (Resim 1). 2009 yılında Prof. Dr. Nevzat Çevik başkanlığında başlayan kazılarda Andriake'de yer alan birçok yapıda (Granarium, Agora, Doğu Hamam, Batı Hamam, Germanicus Meydanı, Onurlandırma Anıtları, Liman Yapıları, Şarap İşlikleri, Sinagog, A Kilisesi, B Kilisesi, Güneydoğu Nekropolü) kazı çalışması yapılmıştır.² Bahsi geçen alanlarda yapılan kazı çalışmalarında etütlük ve envanterlik birçok eser ortaya çıkarılmıştır. Bu kazı çalışmalarından elde edilen veriler, Andriake limanının MÖ 4. yüzyıl sonundan başlayarak MS 7. yüzyıl ortalarına kadar kesintisiz yerleşime sahne olduğunu göstermektedir (Bulut ve Şengül, 2014: 86).³

Çalışma kapsamında değerlendirilen⁴ Roma Dönemi'ne ait koçbaşı saplı *patera/tagenon* (madalyonlu kâse/tava) Granarium'da⁵ ortaya çıkarılmıştır. Granarium'daki kazılar 2009 yılında başlamış, aynı yılın kazı sezonu sonunda tamamlanmıştır.⁶ Andriake güney yerleşimin merkezinde yer alan Granarium, Agora'nın batısında, Şarap İşlikleri'nin ise güneyinde yer almaktadır (Resim 2). Hadrianus Dönemi'nde (MS 129-130) inşa edilen yapı (Çevik vd., 2014: 236-237) MS 7-8. yüzyıla (Çevik ve Bulut, 2010: 45) kadar faal olarak kullanılmıştır. Yapıdaki ele geçen en erken buluntunun tarihi Hellenistik Dönem'e kadar inmektedir (Aygün, 2018: 182). Ancak kazılarda ele geçen buluntuların⁷ büyük bir kısmı MS 4-6. yüzyıla aittir.

¹ Andriake, Myra'nın limanı (*limanı/demirleme yeri=epineion*) olarak tanımlanmasının yanı sıra *ticaret merkezi* (emporion) olarak da anılmaktadır (Aygün, 2018: 5).

² Antik kent ve limanı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Akyürek, 2014; Aygün, 2018; Bulut ve Şengül, 2014; Çevik, 2010a-b; Çevik, 2016; Çevik ve Bulut, 2010; Çevik ve Bulut, 2011; Çevik ve Bulut, 2014; Çevik ve Eshel, 2010; Çevik vd., 2010a-b; Çevik vd., 2011; Çevik vd., 2012; Çevik vd., 2013; Çevik vd., 2014; Çevik vd., 2017; Çevik vd., 2018a-b.

³ Kazılarda ele geçen az sayıda MS 11. yüzyıla ait anonim follis ile MS 12-13. yüzyıla tarihlenen seramik parçası bize Andriake'nin bu yüzyıllardasınırlı da olsa kullanıldığını göstermektedir (Bulut ve Şengül, 2014: 88).

⁴ Eserin çalışma iznini tarafıma verdiği için Myra-Andriake Kazı Başkanı değerli hocam, Prof. Dr. Nevzat Çevik'e çok teşekkür ederim.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bk. Aygün, 2018: 206 vd.

⁶ Kazı çalışmalarıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Çevik, 2010b: 57-58.

⁷ Sikke buluntuları için bk. Bulut ve Şengül, 2014; seramik buluntuları için bk. Özdilek, 2016; Öz, 2020.

Andriake'deki Koç Başlı Saplı Patera/Tagenon⁸

Andriake'de bulunan *patera/tagenon*un benzerleri genelde *patera* olarak adlandırılmıştır (Pastutmaz, 2009: 45; Şahin, 2020). Klasik Dönem'de libasyon için kullanılan ve *phiale* olarak isimlendirilen tören kaplarının Roma Dönemi'nde karşılığının *patera* olduğu varsayılmaktadır (Thomson de Grummond ve Simon, 2006: 171; Ersoy, 2018: 91).⁹ Roma Dönemi sofralarında *pateraların oinokhoelerle* bir takım oluşturarak birlikte kullanıldığı söylenmektedir. O dönemde yemeklerin elle yenildiği düşünüldüğünde, el yıkamanın bir gereklilik olduğu görülür. Bu nedenle yemekten önce ve sonra el yıkamak için *oinokhoelerin (sūrahi-testi)* kullanıldığı, el yıkama sırasında suyun yere akmasını engellemek için ise elin altına *pateranın* tutulduğu düşünülmektedir (Khamis, 2013: 95 vd.). Ayrıca testi ve *patera* ikilisinin sunu öncesi ve sonrasında el yıkama ritüeliyle de ilişkili olabileceği belirtilmektedir (Şahin, 2020: 339). Günümüzde halen Doğu Hristiyan ayinlerinde rahipler ellerini yıkamak için testi ve *patera* ikilisini kullanmaktadır (Khamis, 2013: 96). Matthews'e (1969: 33 vd.) göre *pateranın* daha küçük boyutlu olanı *patella* olarak adlandırılmaktadır (Şekil 1: a). Ayrıca, Matthews bu tür kapların mutfakta pişirme tavaşı olarak kullanıldığından da bahsetmektedir. Antik yazar Varro ise, bu tavaların evlerde tanrılara yemek sunusunda kullanıldığını söylemektedir.¹⁰ Dacia'da (Romanya) birlikte bulunduğu eserler ve alanlar düşünüldüğünde *pateraların* ev kültüründe sunu için de kullanıldıkları düşünülmektedir (Rusu, 1997: 334). Bu düşünce Varro'nun söylemlerini desteklemektedir. Igl (2002: 115) yaptığı çalışmada incelediği gümüş örnekleri güveç (*casserole*) olarak yorumlamış, bunların *patera* olarak isimlendirilmesinin onların kullanım amaçlarını tam olarak karşılamadığını belirtmiştir (Şekil 1: b-c). Treister'de (2020: 5 vd.), tıpkı Igl gibi, Asya Sarmatia'daki mezarlardan ele geçen bronz örnekleri güveç olarak incelemiştir (Şekil 1: d). Her iki yazarın bunlara güveç demesinin nedeni derin bir hazneye sahip olmalarından kaynaklıdır. Ancak çalışmada incelenen eserin gövdesinin sığ ve geniş olması onu diğerlerinden

⁸ Tava genel olarak Grekçe'de *τάγγων* (*tagenon*), Latince'de ise *patina-patinae*, *patella-patellae* (küçük tava) veya *sartāgō-sartāginis* (kızartma tavaşı) olarak isimlendirilmektedir. Ayrıca bk. Korkut, 2007: 432.

⁹ Klasik Dönem'deki *phialelerin* tondosunda yer alan *omphalosun* Roma Dönemi'nde *patera* olarak adlandırılan bazı örneklerde de görülmelerinden dolayı bunların *phialelerin* Roma Dönemi'ndeki karşılığı olarak yorumlanmış olma olasılığı yüksektir (örnekler için bk. Matthews, 1969: 32; Miglbauer, 2012: 78, Abb. 9).

¹⁰ Farklı kullanım alanları için ayrıca bk. Rusu-Bolindet, 1994; Rusu, 1997, Ştefanescu, 2003; Ersoy, 2018; Şahin, 2020.

ayrılmaktadır (Şekil 2). Andriake örneğinin gerek Roma Dönemi tavalalarına benzerliği gerekse güveç olamayacak kadar geniş ve sığ gövde formu dolayısıyla, ilk öneri bu kabın bir tava (*tagenon*) olabileceği yönündedir. Ancak liman yerleşiminde yapılan kazılarda buna benzer başka örneklerin bulunmaması, incelenen eseri özel kılmaktadır. Eser üzerinde yanık izine rastlanmaması, bunun kutsal törenlerde kullanılmış bir *patera* olabileceğini de düşündürmektedir.

Çalışmada incelenen *patera/tagenon* üzeri hafif yuvarlatılmış dışa dönük ağza, dışbükey yarı küresel bir gövdeye ve koçbaşı ile sonlanan içi boş silindirik bir sapa sahiptir (Şekil 2, Kat. No. 1). Kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir. İçerisinde yoğun miktarda küçük boyutta kireç, az miktarda küçük boyutta mika ve taşçık katkısı görülmektedir. Astarı ise kırmızı renktedir. *Patera/Tagenonun* ağız kısmı içte keskin profillendirilmiştir. Eksik olan kaidesi hakkında yorum yapmak güçtür. Pişmiş toprak benzerlerinin hepsinin kaidesi kırıktır. Ancak metal pateralardan hareketle bunların halka kaideye sahip oldukları söylenebilir (bk. Eggers, 1966: Abb. 31: 3-4; Ştefanescu, 2003: 427, Pl. IV: 4). Ucunda hafif kırık olan silindirik sap üzerine ardışık derin yivlendirme yapılmıştır. Bu sap tipi Nuber (1972: 35) tarafından “*kannelierte griff/ yivli sap*” olarak tanımlanmaktadır. Kalıpta yapılan koçbaşı sap sonradan gövdeye eklenmiş olmalıdır. Sap sonunda yer alan koçbaşı kabartma şeklinde plastik olarak işlenmiş olup eser üzerinde meydana gelen yoğun aşınmadan dolayı koçbaşının tüm detayları görülememektedir. Koçun boynuzları sapın üst kısmından başlatılarak yanlara doğru kulakların etrafında kıvrım yapmaktadır. Sapın daha güçlü olması için eserin ağız kısmından başlayarak gövdenin büyük bir kısmına eklendiği görülmektedir. Bu sebeple tava olarak kullanılmış ise pişirilen ve/veya ısıtılan yiyeceklerin yoğun ve ağır olduğu yorumu yapılabilir.

Andriake *patera/tagenonunun* yakın benzerlerine Ephesos, Isthmia, Antioch on the Orontes, Britanya ve Milethos'ta rastlanmıştır. Ephesos'taki benzeri MS 1. yüzyıla (Waldner, 2014: 437, 445, 509, Abb. 1, Taf. 395), Isthmia'daki MS 1. yüzyılın sonu ile 2. yüzyılın başına (Gebhard vd., 1998: 449, 451, Pl. 75: 24, 33), Antioch on the Orontes'teki Orta Roma Dönemi'ne (Waagé, 1948: 41, Fig. 24: 11), Britanya'daki MS 1. yüzyılın ortalarına (Eggers, 1966: 117, Abb. 8: e), Milethos'taki ise MS 1-2. yüzyıla (Şahin, 2020: 344-345, Lev. 3-6) tarihlenmiştir. *Patera/tagenonun* ele geçtiği Granarium'daki kazılarda kesin bir stratigrafiyle karşılaşılmamıştır. Bu durum yapı inşa edilirken ana kayanın kesilerek yapının oturabileceği düz

bir alan açılmasından kaynaklıdır. Çünkü yapının oturması için düz bir alan açılırken bu alandaki mevcut stratigrafi yok edilmiş olmalıdır (Aygün, 2018: 153). Bu sebeple incelenen eser analogi yöntemiyle tarihlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan tipolojik analogi sonucunda Andriake *patera/tagenonu* MS 1-2. yüzyıla tarihlenebilir.

Benzerleri dışındaki örneklere genel olarak bakıldığında Dacia'da (Romanya) ele geçen *pateraların* incelendiği yayında sap tipolojilerine göre koçbaşı saplı örnekler MS 2. yüzyılın sonu ile 3. yüzyılın başına tarihlenmiştir (Rusu, 1997: 388, Taf. XXI). Korinth'te ele geçen örnek, kâse veya *patera* olarak incelenmiş, tarih olarak MS 1. yüzyıl ile 2. yüzyılın başı önerilmiştir (Slane, 1990: 40, 42, Fig. 3: 70). Knidos'ta ele geçen erken dönem *pateraları* MS 1-2. yüzyıla, geç örnekleri ise MS 4. yüzyıla aittir (Doksanaltı, 2006: 432 vd.). Atina Agorası'nda ele geçen koç ve aslan başı saplı örnekler kâse olarak tanımlanmış ve MS 4. yüzyıla tarihlenmiştir (Robinson, 1959: 103-104, Pl. 26: M 209-210). Atlante örneklerinde bu tarz kapların Afrika seramikleri¹¹ içerisinde incelendiği görülmektedir. Tarih olarak MS 3. yüzyılın başları önerilmektedir (Carandini ve Saqui, 1981: 63, Tav. CXXXIV: 1-2). *Patera* veya sığ tava olarak tanımlanan Sardis'te ele geçen metal örnek ise Geç Roma-Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenmektedir (Waldbaum, 1983: 91, Pl. 33: 513).¹² Çeşitli hayvan başlarıyla bezeli sapsız olan bu kapların uzun yıllar sevilerek kullanıldığı görülmektedir.

Sonuç

Genelde bronzdan yapılan *pateraların* gümüş, cam ve pişmiş toprak örnekleri de bulunmaktadır (Popović, 2008: 119). Pişmiş toprak örneklerinin ise metal benzerlerinin taklidi olduğu düşünülmüştür (Pastutmaz, 2009: 45). Andriake *patera/tagenonu* da metal bir *pateranın* taklidi olarak üretilmiş olmalıdır. Hayvan başı saplı metal *pateraların* MÖ 4. yüzyılın ikinci yarısından itibaren görüldüğü, metallerin taklidi olan pişmiş toprak örneklerin ise yine aynı yüzyılın sonlarında ortaya çıktığı bilinmektedir (Şahin, 2020: 332). Kapların en yoğun üretildiği yılların MÖ 1. yüzyıl-MS 2. yüzyıl arası olduğu düşünülmektedir (Radnóti, 1938: 87). Sardis'te bulunan *patera* veya sığ tavanın tarihlendirmesine (Waldbaum, 1983: 91, Pl. 33: 513) bakıldığında ise bu kapların Erken Bizans Dönemi'ne kadar kullanıldığı

¹¹ Bunun nedeni, ele geçen eserin Afrika kırmızı astarlı seramiklerinin kil ve astar yapısına sahip olmasıdır.

¹² Panticapaeum (Kerç) antik kentinde bulunan örnekler için bk. Zhuravlev, 2002: 284, Fig. 29. Diğer örnekler için ayrıca bk. Crawford, 1990: 104-105, Fig. 604-605.

söylenebilir. Andriake’de ortaya çıkarılan tek örnek MS 1. yüzyıldan itibaren uzun yıllar kullanılmış olmalıdır.

Çalışmada değerlendirilen eserin ele geçtiği Granarium ile bağlantısını kurmak zordur. Granarium’un ana kayaya oturan arka kısmı ile önü arasında kot farklı bulunmaktadır. Yapı inşa edilirken zemindeki bu kot farkı yerleşimin farklı alanlarından taşınan toprakların sıkıştırılarak düzeltilmesiyle giderilmiştir¹³. Kazılarda ele geçen *patera/tagenon* buraya muhtemelen farklı bir alandan taşınan toprakla gelmiştir. Andriake’de ele geçen *patera/tagenon* yemek öncesi ve sonrasında el temizliği için yıkama seremonisinde kullanılmış olmalıdır. Bunun dışında soylu bir Andriakeli’nin sofrasını süsleyen mutfak kaplarının bir parçası da (*tava-tagenon*) olabilir. Ancak eser üzerinde yanık izlerinin olmaması, bu ihtimali zayıflatmaktadır. İncelenen eser kütle ilgili herhangi bir buluntuyla birlikte ele geçmemiştir. Bu nedenle kütle ilgili bir kullanımının olabileceği de düşünülmemektedir.

İncelenen eser ile diğer antik kent örnekleri arasında kil ve astar özellikleri bakımından benzerlik yoktur. Andriake kazılarında ele geçen Knidos üretimi olan *II kulplu kâseler* ve *Knidos tipi kandillerin* (Özdilek, 2015: 94 vd.) varlığı bilinse de, Knidos *pateraları* ile Andriake örneği arasında benzerlik bulunmamaktadır. Dolayısıyla Andriake örneğinin nereden geldiği konusu şu an için belirsizliğini korumaktadır.

Katalog

Kat. No/ Şek. No	1/2
Buluntu Yeri	Granarium ST Blok Altı
Ölçüler	A.Ç.: 22 cm, Kor. Y.: 6.3 cm
Kil	5 YR 6/6 (kırmızımsı sarı), sık dokulu, gözeneksiz, yoğun miktarda küçük boyutta kireç, az miktarda küçük boyutta mika ve taşçık katkılı kil.
Astar	2.5 YR 4/8 (kırmızı)
Tanım	Kırık ve eksik durumda <i>patera/tagenon</i> ağız-gövde-kulp parçası.
Karşılaştırma	Waagé, 1948: 41, Fig. 24: 11; Eggers, 1966: 117, Abb. 8: e; Waldner, 2014: 437, 445, 509, Abb. 1, Taf. 395; Gebhard vd., 1998: 449, 451,

¹³ Aynı durum Granarium’un kuzeybatısında yer alan sinagogun zemininde de görülmektedir (Özdilek, 2017: 338 vd.).

Tarih Pl. 75: 24, 33; Şahin, 2020: 344-345, Lev. 3-6.
MS 1-2. yüzyıl

Katalogda kullanılan kısaltmalar:

Kat. No: Katalog Numarası

Şek. No: Şekil Numarası

A. Ç.: Ağız Çapı

Kor. Y.: Korunan Yükseklik

Kil ve astar renginin belirlenmesinde Munsell Soil Color Chart (2015) renk kataloğu kullanılmıştır.

KAYNAKÇA

- AKYÜREK, Engin (2014), “Andriake. Geç Antik Çağ’da Myra’nın Limanı”, *Toplumsal Tarih*, 246, 52-57.
- AYGÜN, Ç. Afşin (2018), *Myra’nın Limanı Andriake’nin Yerleşim Planı*, Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- BULUT, Süleyman ve ŞENGÜL, Mehmet (2014), “2009-2012 Yılları Andriake Kazı Sikkeleri ve Yerleşim Tarihine Katkıları”, Ed. K. Dörtlük, O. Tekin, R. Boyraz Seyhan, *Birinci Uluslararası Anadolu Para Tarihi ve Numismatik Kongresi – Bildiriler*, Akmed, Antalya, 79-110.
- CARANDİNİ, Andrea ve SAQUİ, Lucia (1981), “Produzione C”, *Atlante delle Forme Ceramiche I. Ceramica Fine Romana Nel Bacino Mediterraneo (Medio e Tardo Impero)*, Enciclopedia Dell’arte Antica Classica e Orientale, Roma, 58-78.
- CRAWFORD, J. Stephens (1990), *The Byzantine Shops at Sardis*, Harvard University Press, London.
- ÇEVİK, Nevzat (2010a), “Myra ve Limanı Andriake, Kazılar Başlarken Ön-Düşünceler”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, 134, 53-82.
- ÇEVİK, Nevzat (2010b), “Myra ve Andriake Kazıları’nda İlk Yıl: 2009/ The First Season of Excavations in Myra and Andriake: 2009”, *ANMED*, 8, 55-60.
- ÇEVİK, Nevzat (2016), “Mür Soluyan Kent: Myra”, Ed. H. İşkan, E. Dünder, *Lukka’dan Likya’ya. Sarpedon ve Aziz Nikolaos’un Ülkesi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 224-237.
- ÇEVİK, Nevzat ve BULUT, Süleyman (2010), “İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake”, Ed. N. Çevik, *Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Antalya, 25-118.

- ÇEVİK, Nevzat ve BULUT, Süleyman (2011), “Myra ve Andriake Kazıları 2010/ Excavations at Myra and Andriake in 2010”, *ANMED*, 9, 59-70.
- ÇEVİK, Nevzat ve BULUT, Süleyman (2014), “Andriake Doğu Hamamı: Bölgenin Hamam Mimarlığına Işık Tutan Yeni Bir Örnek”, *Adalya*, 17, 221-263.
- ÇEVİK, Nevzat ve ESHEL, Hanan (2010), “A Byzantine Synagogue in Andriake in Southern Turkey”, *Qadmoniot*, 43, 41-43.
- ÇEVİK, Nevzat, ÇÖMEZOĞLU, Özgü, ÖZTÜRK, Hüseyin S. ve TÜRKOĞLU, İnci (2010a), “A Unique Discovery in Lycia: The Ancient Synagogue at Andriake, Port of Myra”, *Adalya*, 13, 335-366.
- ÇEVİK, Nevzat, ÇÖMEZOĞLU, Özgü, ÖZTÜRK, Hüseyin S. ve TÜRKOĞLU, İnci (2010b), “Andriake Sinagogu ve Bölgede Yahudi Varlığı”, Ed. N. Çevik, *Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Antalya, 169-180.
- ÇEVİK, Nevzat, BULUT, Süleyman, TIBIKOĞLU, Onur, ÖZDİLEK, Banu ve AYGÜN, Ç. Afşin (2011), “Myra ve Andriake Kazılarında İlk Yıl: 2009”, *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 32.1, 403-420.
- ÇEVİK, Nevzat, BULUT, Süleyman ve AKYÜREK, Engin (2012), “Myra-Andriake Kazıları ve Araştırmaları 2011 / Excavations and Surveys at Myra-Andriake in 2011”, *ANMED*, 10, 65-72.
- ÇEVİK, Nevzat, BULUT, Süleyman ve AKYÜREK, Engin (2013), “Myra ve Andriake Kazıları 2012 / Excavations at Myra and Andriake 2012”, *ANMED*, 11, 90-96.
- ÇEVİK, Nevzat, BULUT, Süleyman ve AYGÜN, Ç. Afşin (2014), “Myra'nın Limanı Andriake”, Ed. S. Ladstätter, F. Pirson, T. Schmidts, *Hafen und Hafenstadt im östlichen Mittelmeerraum von der Antike bis in byzantinische Zeit. Neue Entdeckungen und aktuelle Forschungsansätze*, *BYZAS*, 19.1, 225-244.
- ÇEVİK, Nevzat, BULUT, Süleyman, AYGÜN, Ç. Afşin ve ÇÖMEZOĞLU UZBEK, Özgü (2017), “2016 Yılı Myra ve Andriake Kazıları / Myra and Andriake Excavations of 2016”, *ANMED*, 15, 67-75.
- ÇEVİK, Nevzat, BULUT, Süleyman, AYGÜN, Ç. Afşin, ÇÖMEZOĞLU UZBEK, Özgü, TIRYAKI TÜRKMENOĞLU, H. Ayça ve PIMOUGUET-PÉDARROS, Isabelle (2018a), “Myra-Andriake 2017”, *ANMED*, 16, 75-81.
- ÇEVİK, Nevzat, BULUT, Süleyman, AYGÜN, Ç. Afşin ve ÇÖMEZOĞLU UZBEK, Özgü (2018b), “Myra-Andriake 2016”, *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 39.2, 189-204.

- DOKSANALTI, M. Ertekin (2006), *Knidos Kap-Krio Kazı Alanı*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- EGGERS, H. Jürgen (1966), “Römische Bronzegefasse in Britannien”, *Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz*, 13, 67-164.
- ERSOY, Akın (2018), “Bazı Arkeolojik Buluntu Örnekleri Üzerinden Antik Smyrna/İzmir’de İnançlar”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5.1, 89-107.
- GEBHARD, Elizabeth R., HEMANS, Frederick P. ve HAYES, John W. (1998), “University Of Chicago Excavations at Isthmia, 1989: III”, *Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, 67.4, 405-456.
- IGL, Roman (2002), “Eine römische Silberkasserolle aus Wieselburg an der Erlauf, Niederösterreich, mit Exkursen zu Form und Funktion von römischen Silber und Bronzegefäß (Kelle-Sieb, Kasserolle)”, *Archaeologia Austriaca*, 86, 83-115.
- KHAMİS, Elias (2013), “Copper Alloy Objects”, Ed. W. Aylward, *Excavations at Zeugma Vol. III*, Packard Humanities Institute, California, 93-166.
- KORKUT, Taner (2007), “Roma Dönemi Patarası Yemek Pişirme Kapları: Tavalar”, Ed. B. Karasu, N. Ay, Z. Çobanlı, F. S. Alanyalı, R. Yamaçlı, *Seres’07 IV. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri 26-28 Kasım 2007, Bildiriler Kitabı*, Türk Seramik Derneği, Eskişehir, 431-449.
- MATTHEWS, Kenneth D. (1969), “Scutella, Patella, Patera, Patina A Study of Roman Dinnerware”, *Expedition*, 11.4, 30-42.
- MIGLBAUER, Renate (2012), “Römische Tischsitten am Beispiel von Bronzegefäßen aus Ovilaval/Wels”, Ed. G. Heilingsetzer, *Festschrift für Walter Aspernig zum 70. Geburtstag*, *Jahrbuch des Musealvereines Wels*, 36, 71-81.
- NUBER, H. Ulrich (1972), *Kanne und Griffschale. Ihr Gebrauch im täglichen Leben und die Beigabe in Gräbern der römischen Kaiserzeit*, Bericht der Römisch-Germanischen Kommission, 53, 1-232.
- PASTUTMAZ, Deniz (2009), *Knidos Üretimi Kabartmalı Seramikler*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- POPOVIĆ, Ivana (2008), “Relief Decorated Handles of Ceramic Paterae from Sirmium, Singidunum and Viminacium”, *Starinar*, LVIII, 119-134.
- RADNÓTI, Aladár (1938), *Die römischen Bronzegefäße von Pannonien, Dissertationes Pannonicae ex Instituto numismatico et archaeologico*

universitatis de Petro Pazmany nominatae Budapestinensis provenienter, II.6, Royal Hungarian University Press, Budapest.

- ROBINSON, H. Schroeder (1959), *Pottery of the Roman Period: Chronology*, The Athenian Agora, 5, Princeton.
- RUSU-BOLINDET, Viorica (1994), “Reprezentari de vase ceramice pe monumentele sculpturale din Dacia Romana”, *Ephemeris Napocensis*, 4, 113-128.
- RUSU, Viorica (1997), “Griffe keramischer Paterae aus dem römischen Dakien”, *Acta Mvsei Napocensis*, 34.1, 325-388.
- SLANE, K. Warner (1990), *The Sanctuary of Demeter and Kore the Roman Pottery and Lamps*, Corinth, XVIII.II, Princeton.
- ŞAHİN, Reyhan (2020), “Miletos’tan (Ionia) Koç Başı Saplı Bir Patera”, *Seleucia*, X, 329-354.
- ŞTEFANESCU, Atalia (2003), “Bronze paterae in Roman Dacia”, *The Antique Bronzes: Typology, Chronology, Authenticity. The Acta of the 16th Interntional Congress of Antique Bronzes, May 26th-31th, Bucharest*, 421-429.
- THOMSON DE GRUMMOND, Nancy ve SÎMON, Erika (2006), *The Religion of the Etruscans*, University of Texas Press, Austin.
- TREISTER, Mikhail (2020), “Roman Bronze Casseroles from the Burials of Nomads of Asian Sarmatia”, *Journal of Historical, Philological and Cultural Studies*, 68.2, 5-60.
- ÖZDİLEK, Banu (2015), “Andriake Sinagogu’ndan Seçilmiş Örneklerle Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiklerine Genel Bir Bakış”, *Cedrus*, III, 89-117.
- ÖZDİLEK, Banu (2016), “2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri”, *Olba*, XXIV, 217-266.
- ÖZDİLEK, Banu (2017), “Andriake Sinagogu’ndan Ele Geçen DSA Grubu Seramikler”, *Cedrus*, V, 337-395.
- ÖZ, Cüneyt (2020), *Myra ve Andriake Geç Roma Dönemi Seramikleri*, Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- WAAGÉ, Frederick O. (1948), “Hellenistic and Roman Tableware of North Syria”, Ed. F. O. Waagé, *Antioch on the Orontes: Ceramic and Islamic Coins IV*, Wisconsin, 1-60.
- WALDBAUM, Jane C. (1983), *Metalwork from Sardis: The Finds Through 1974*, Harvard University Press, London.

WALDNER, Alice (2014), “XV Keramik”. Ed. H. Thür, E. Rathmayr, *Das Hanghaus 2 in Ephesos, Die Wohninheit 6/2, Baubefund, Ausstattung, Funde*, Forschungen in Ephesos, 8.9, Wien, 353-359.

ZHURAVLEV, Denis V. (2002), “*Terra Sigillata* and Red Slip Pottery in the North Pontic Region (A Short Bibliographical Survey)”, *Ancient Civilizations from Scythia to Siberia*, 8.3, 237-309.

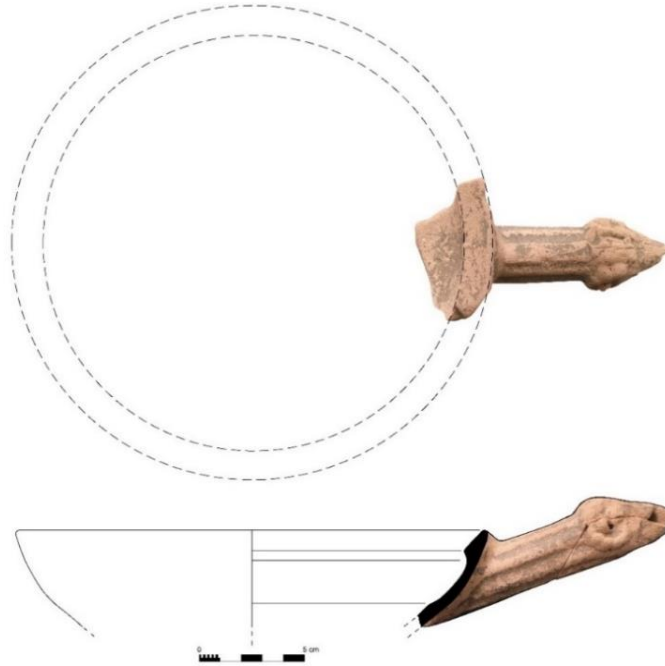
Resim 1: Myra ve Andriake'nin Konumu (Aygün, 2018: 290, Lev. 2)

Resim 2: *Patera/tagenonun* Ele Geçtiği Granarium'un Konumu (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Şekil 1: *Patella* ve *Casserole* (Güveç) Örnekleri (a: Matthews, 1969: 32; b-c: Igl, 2002: 99, Abb. 16, 18; d: Treister, 2020: 35, Fig. 18)

Şekil 2: Andriake *Patera/tagenonunun* Profil ve Kesit Çizimi ile Tamamlama Önerisi (C. Öz)